

Ringerike kommune

Årsberetning 2019

RINGERIKE
KOMMUNE

nærmest det meste

Årsberetning

Innledning

Ringerike kommunes regnskapsmessige resultat for 2019 ble på 13,92 millioner kroner, og vi avsatte 47,51 mill. kroner til disposisjonsfond.

I forhold til de tre foregående årene er dette ett bedre resultat enn foregående år, men noe svakere enn 2017. Selv om resultatet i seg selv er tilfredsstillende, ser vi imidlertid at driften har en del utfordringer økonomisk, med ett samlet merforbruk på 38 millioner kroner i de tjenesteytende enhetene.

Det er gjort avsetning på 6,7 millioner kroner for risikoen for feilaktig fradragsført mva., knyttet til enkelte områder. I tillegg er det avsatt ett mindre beløp for en varslet mva. korreksjon knyttet til boligstiftelsen. Ved avleggelsen av regnskapet er det også kalkulert med 0,2 millioner kroner i usikkerhet knyttet til ressurskrevende brukere, som ikke var ferdig revidert på det aktuelle tidspunktet.

Avkastningen på Fossefondet ble i 2019 god, med en positiv avkastning på 18,5 millioner kroner. Dette er ett positivt resultat i forhold til fjorårets negative avkastning på 0,7 millioner kroner, og gir avvik i forhold til budsjett med 11,5 millioner kroner.

Skatteinntangen for Ringerike kommune har vært omtrent som budsjettet, mens landets skatteinntang har vært svært god, og har gitt oss 17 millioner kroner mer enn opprinnelig budsjett i totalt rammetilskudd.

Driftsinntektene økte med 3,55 % i 2019, mens driftsutgiftene økte med 4,9 %. Dette viser at Ringerike kommune også for 2019 hadde større økning i driftsutgiftene enn driftsinntektene. Det er spesielt innenfor utdanning og familie hvor kostnadene øker, samtidig som inntektene reduseres. I tillegg ser vi at kostnadene øker for tjenestene helse og omsorgstjenester i institusjon og til hjemmeboende. For ytterligere analyser viser vi til Årsrapport 2019.

Kommunen må fortsatt ha fokus på å tilpasse utgiftene til inntektene i inneværende år og årene som kommer.

Finansutgiftene er lavere enn opprinnelig budsjett med 26,2 millioner kroner på grunn av lavere rente enn budsjettetrenten og noen forsinkelser i låneopptak til investeringer.

Netto driftsresultat ble i 2019 62 millioner kroner, og regnskapsmessig mindreforbruk ble på 13,92 millioner kroner.

Ringerike kommune betalte i 2019 3,7 millioner kroner mer enn minimumsavdrag på sine lån, dette var mindre enn avskrivningene i 2019.

Likviditeten i Ringerike kommune er bedret, og vi er nå på nivåer hvor vi kan plassere overskuddslikviditet. Vi har ikke i 2019 benyttet oss av kommunes trekkrettighet på 100 mill. kroner.

Hendelser etter balansedagen

Verden ble i starten av 2020 rammet av en stor epidemi, som også i Norge gjorde seg gjeldene i mars måned. Dette la store restriksjoner på Norge og det norske næringslivet, som ser ut til å komme til å gi

store ringvirkninger en god stund fremover. Selv om dette ser ut til å gå hardest ut over det private næringslivet, vil også kommunene bli sterkt preget av dette. Det gjelder også Ringerike Kommune.

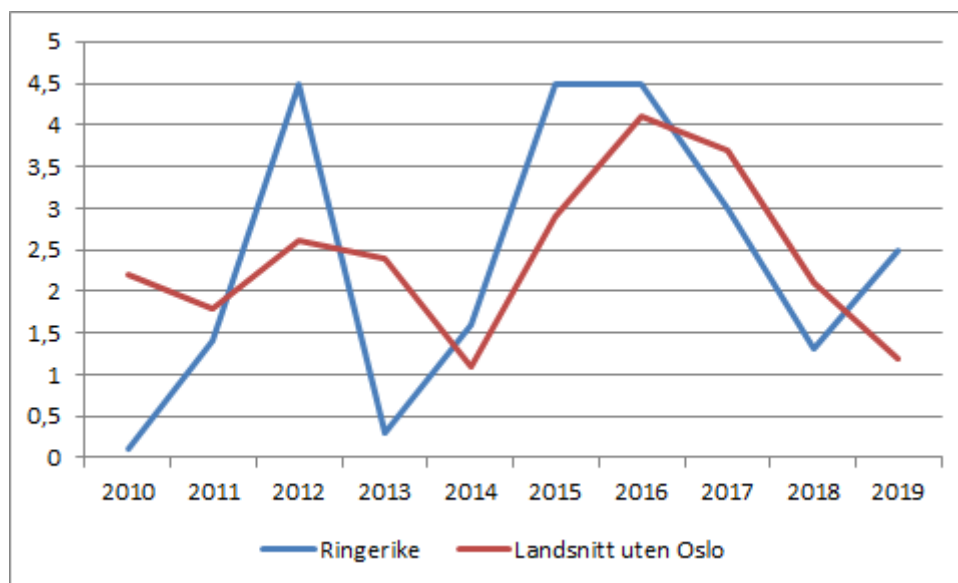
Ringerike Kommune har en større post investert i markedsbaserte omløpsmidler - Fossefondet. Dette er vår mest utsatte post mot ytre påkjenninger. Dette har vi redegjort for under punktet om finans senere i årsberetningen.

Ellers har vi ikke gjort noen tilpasninger i regnskapet knyttet til denne epidemien ved avleggelse av årets regnskap. En av grunnene til dette er at det er mye som er uklart enda, både hvor lenge disse tilpasningene vil vare, og hvordan påvirkningen av dette vil være på det norske næringslivet. Staten kommer løpende med nye økonomiske støtteordninger, både til kommune og stat, som vi tror bidrar til å holde den økonomiske situasjonen noe i sjakk. Kommunen har en overvekt av varige driftsmidler på vår aktiva side i balansen, som vi tror i liten grad påvirkes av dette. Det vi imidlertid ser kan være en risiko, er i forhold til verdi av pensjonsmidler, fremdriften i investeringsprosjekter grunnet konkurs hos leverandører, og de privates evne til å betale sine forpliktelser ovenfor Kommunen. Vi tror mye av dette vil kunne håndteres av støtteordningene som både privat og offentlig vil kunne benytte seg av, men følger nøye med på situasjonen for å gjøre eventuelle tilpasninger når dette syntes nødvendig. Tiltak vil da bli foretatt i 2020 regnskapet.

Regnskapsresultat 2019

Regnskapet for 2019 viser et netto driftsresultat (overskudd) etter finansposter på 62,2 millioner kroner. Det er overført 0,9 millioner kroner til investeringsregnskapet. Etter overføring til investeringsregnskapet og avsetninger og bruk av avsetninger ble det et regnskapsmessig mindreforbruk i 2019 på 13,92 millioner kroner.

Ringerike kommune har i 2019 et netto driftsresultat på 2,6 % av brutto driftsinntekter og foreløpige tall Kostra tall pr 15.mars viser et landssnitt uten Oslo på 1,2 %. Sett i forhold til landsgjennomsnittet viser dette nøkkeltallet følgende utvikling i Ringerike siste 10 år:

Netto driftsresultat blir ansett som hovedindikator for den økonomiske balansen. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk fra hva kommunen har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Over tid bør netto driftsresultat utgjøre 1,75 % av driftsinntektene. For Ringerike vil det utgjøre 43 millioner kroner årlig med dagens driftsinntekter

Grafen viser at netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter har ligget under 1,75 % i Ringerike i fram til og med 2014, med unntak av 2012. I 2017 og 2018 har Ringerike kommune hatt netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter på 3 og 1,3 %. 2019 er derfor ett sterkere resultat enn fjoråret, men nærmere nivået det har ligget på tidligere. Ringerike har samme utvikling som landet for øvrig.

Status drift for kommunen (1A)

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2019	Regnskap 2019	Rev. bud. 2019	Avvik i kr 2019
Frie disponible inntekter				
Skatt på inntekt og formue	-836 150	-840 146	-836 150	3 996
Ordinært rammetilskudd	-782 200	-814 183	-797 761	16 422
Skatt på eiendom	-60 000	-56 744	-60 000	-3 256
Andre generelle statstilskudd	-20 800	-20 269	-20 800	-531
Sum Frie disponible inntekter	-1 699 150	-1 731 342	-1 714 711	16 631
Finansinntekter/-utgifter				
Renteinntekter og utbytte	-31 451	-50 715	-32 951	17 765
Gevinst finansielle instrumenter	-7 000	-18 517	-7 000	11 517
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	53 762	61 326	54 200	-7 126
Avdrag på lån	109 250	106 161	106 161	0
Sum Finansinntekter/-utgifter	124 562	98 255	120 410	22 155
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Til ubundne avsetninger	35 464	47 512	47 512	0
Bruk av tidl. års regn.messige mindreforbruk	0	-14 848	-14 848	0
Bruk av ubundne avsetninger	0	0	0	0
Sum Avsetninger og bruk av avsetninger	35 464	32 664	32 664	0
Overført til investering				
Overført til investering	0	888	888	0
Til fordeling drift	-1 539 124	-1 599 535	-1 560 749	38 786
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 539 124	1 585 617	1 560 749	-24 868
Merforbruk/mindreforbruk	0	-13 918	0	

Skatt på inntekt og formue og netto inntektsutjevning

Kommunens budsjetterte skatteinntekter for regnskapsåret 2019 var satt til kr 836 millioner kroner. Den faktiske skatteinngangen ble 4 millioner kroner høyere enn budsjettert og endte i 2019 på 840 millioner kroner. Det er en økning på 4,6 % i forhold til 2018.

Kommunens totale skatteinntekter inklusive eiendomsskatt ble 897,3 millioner kroner. Dette var 1,1 millioner kroner mer enn budsjettert.

Ringerike kommune hadde i 2019 86,4% av landsgjennomsnittet i skatt per innbygger.

Ulikheter i skatteinntekter pr. innbygger mellom kommunene utjevnes delvis gjennom skatteutjevningen. Denne utjevningen skjer løpende gjennom året og kommer med et oppgjør etter årsskiftet. Dette er ment å dekke opp noe av den ulikheten kommunen har hatt i sine skatteinntekter i forhold til landsgjennomsnittet og utgjør en del av rammetilskuddet.

Etter skatteutjevningen er Ringerike kommune på 94,6 % av landsgjennomsnittet.

Rammetilskudd og skjønnsmidler fra staten

Ringerike kommune fikk overført 814,2 millioner kroner i samlet rammetilskudd fra staten i 2019. Avviket i forhold til regulert budsjett er på 16,4 millioner kroner og skyldes at inntektsutjevningen

ble ytterligere høyere enn vi anslo i 2. tertial som en konsekvens av god skatteinngang for landet som helhet.

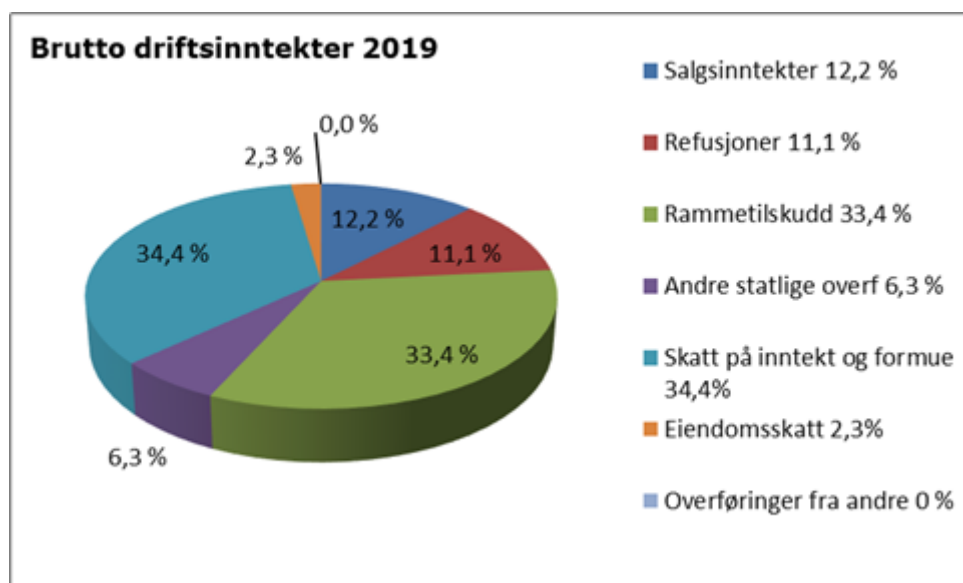
Netto inntektsutjevning i 2019 for Ringerike kommune utgjorde 79,3 millioner kroner, og det ordinære skjønnstilskuddet 4,5 millioner kroner.

Eiendomsskatt

Ringerike kommune fikk inn 56,7 millioner kroner i eiendomsskatt i 2019. Dette er 3,3 mill. kroner lavere enn budsjettet. Inntekten fordeles på *faste boliger og fritidseiendommer* med 36,7 millioner kroner og *annen eiendom* med 20 millioner kroner. Det er en svak økning fra foregående år.

Driftsinntekter fordeling

Figuren viser hvordan de totale driftsinntektene fordeler seg på ulike typer inntekter.

Felles skatteinntekter og rammetilskudd fra staten er i utgangspunktet inntekter kommune i liten grad kan påvirke. For 2019 utgjorde disse inntektene 70,1 % av de totale driftsinntektene til kommunen, som er en liten økning fra 2018.

Driftsinntekter – utvikling

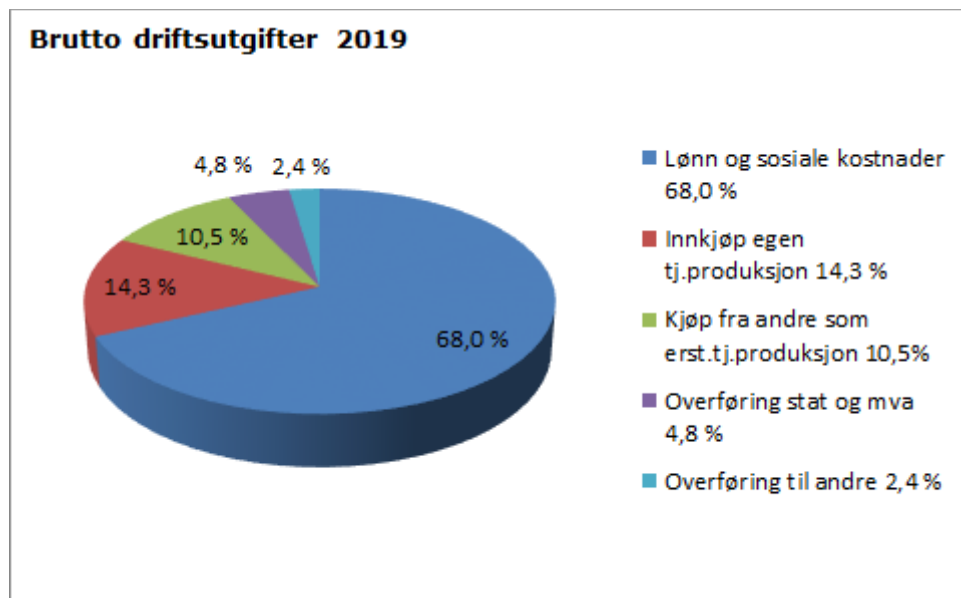
	2017	2018	2019	endring 18-19
Salgsinntekter	271 010	277 688	298 466	20 778
Refusjoner	255 017	278 294	270 783	-7 511
Rammetilskudd	737 801	776 795	814 759	37 964
Andre statlige overføringer	149 331	163 277	154 548	-8 729
Skatt på inntekt og formue	781 820	803 490	840 146	36 656
Eiendomsskatt	54 148	52 803	56 744	3 941
Andre direkte og indir skatter	342	342	400	58
Overføringer fra andre	832	531	3 962	3 431
SUM	2 250 301	2 353 220	2 439 808	86 588

De totale driftsinntektene i 2019 var på 2,44 milliarder kroner, en økning på 86,6 millioner kroner i forhold til 2018. Av økningen utgjør vekst i skatt og rammetilskudd 78,6 millioner.

Samlet vekst av totale inntekter fra 2018 til 2019 var på 3,55 %.

Driftsutgifter - fordeling

Figuren viser hvordan de totale driftsutgiftene fordeler seg på ulike typer utgifter.

Lønnsutgiftenes andel av kommunens samlede utgifter utgjør 68 % i 2019.

Driftsutgifter – utvikling

	2017	2018	2019	endring 18-19
Lønn og oppgavepliktige ytelser	1 120 066	1 182 105	1 218 938	36 833
Sosiale utg. (arbeidsgiveravgift og pensjon)	308 251	315 093	331 267	16 174
Innkjøp egen tjenesteproduksjon	400 039	410 795	430 231	19 436
Kjøp fra andre som erstatter egen produksjon	231 749	230 758	239 672	8 914
Overføring til andre	106 728	130 820	108 791	-22 029
Overføring til stat og mva	48 936	52 257	53 824	1 567
Inntekt av fordelte utgifter	-102 083	-99 758	-103 204	-3 446
SUM DRIFTSUTGIFTER eks avskrivninger	2 113 685	2 222 070	2 279 519	57 449

Lønn og oppgavepliktige ytelser utgjorde 1 218,9 millioner kroner i 2019. Fra 2018 til 2019 utgjør økningen 36,8 millioner kroner, en vekst på 3,1 %.

Sosiale utgifter utgjorde 331 millioner kroner i 2019. Fra 2018 til 2019 utgjør økningen 16,2 millioner kroner, en vekst på 4,9 %.

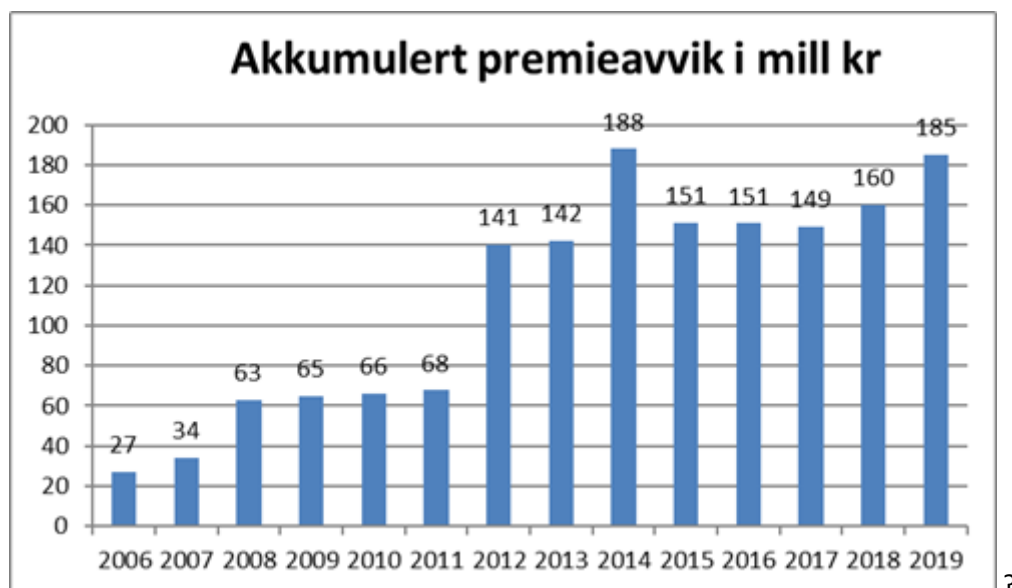
Innkjøp til egen tjenesteproduksjon utgjorde i 2019 430 mill. kroner, en økning på 19,4 mill. kroner fra 2018, en vekst på 4,6 %.

Kjøp fra andre som erstatter egenproduksjon viser en økning i 2019 på 8,9 mill. kroner til 239,7 mill. kroner.

Overføring til andre utgjorde i 2019 109 mill. kroner, en nedgang fra 2018 på 22 mill. kroner – 17%.

Utvikling akkumulert premieavvik

I perioden 2006-2019:

Fra 2003 ble det innført regler for regnskapsføring av premieavvik og amortisering av premieavvik. Premieavvik er differansen mellom den innbetalte premien og regnskapsført netto pensjonskostnad. I perioden 2003 til 2011 ble premieavviket i Ringerike amortisert over 15 år og fra 2012 ble det endret til 10 år. Fra 2014 ble premieavviket i Ringerike amortisert over 7 år. Redusert amortiseringstid (nedbetaling) vil belaste regnskapet med høyere pensjonskostnader i årene framover enn det som har vært hittil.

Som grafen viser ble det en kraftig økning i akkumulert premieavvik i 2012 og en stor økning i 2014. Akkumulert premieavvik har en økning fra 2018 til 2019, 15 millioner kroner. Det akkumulerte premieavviket ved utgangen av 2019 var på 185 millioner kroner inkludert arbeidsgiveravgift.

Særskilte forhold utgifter 2019

Ressurskrevende brukere:

Det er ved årsavslutningen gjort en avsetning for refusjon knyttet til ressurskrevende brukere på 37,7 millioner kroner. Det knytter seg noe usikkerhet til dette tallet, da refusjonen ikke er revidert. Det er innkalkulert ca. 0,2 millioner kroner i usikkerhet (reduksjon av anslått refusjon) i det avsatte beløpet.

Merverdiavgift:

Det har ved utgangen av 2019 vært noe usikkerhet og risiko rundt mva. knyttet på enkelte områder.

Det ble på slutten av året startet ett arbeid med å kartlegge rutinen for fradragsføring av mva. kompensasjon i kommunen, for å avdekke hvorvidt praksis er i tråd med gjeldende regelverk for mva. kompensasjon.

Vi har derfor kalkulert med en avsetning på 6,7 millioner kroner for risikoen for feilaktig fradragsført merverdiavgift i årets regnskap.

Boligstiftelsen:

Det ble ved årsskiftet varslet ett mulig krav på kompensasjon til Boligstiftelsen som følge av endring av vedtak knyttet til bolig som tidligere har vært brukt til enslige mindreårige flyktninger, og derav har gitt rett på mva. kompensasjon. Denne boligen ble fraflyttet av de enslige mindreårige i august 2018, og ble da gjort om til ordinær bolig uten rett på mva. kompensasjon. Dette er en justeringshendelse som vi må dekke kostnadene til ihht. avtale. Forpliktelsen er kalkulert til 55,6 tusen kroner for deler av 2018 og for 2019, som vi vil få krav på fra boligstiftelsen. I tillegg har vi avsatt for 46,9 tusen kroner for mva. fradragsført i eget regnskap i samme periode.

Status drift for tjenesteområdene (1B)

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2019	Regnskap 2019	Rev. bud. 2019	Avvik i kr 2019	Avvik hiå i % 2019
Folkevalgte og revisjon	10 788	11 274	10 974	-300	-2,7 %
Administrasjon og fellestjenester	105 102	117 143	112 928	-4 215	-3,7 %
Strategi og utvikling	30 528	32 438	43 750	11 312	25,9 %
Utdanning og familie	638 300	686 107	664 278	-21 829	-3,3 %
Helse og omsorg	624 622	711 818	700 688	-11 129	-1,6 %
Teknisk, kultur og idrett	168 759	177 481	173 793	-3 688	-2,1 %
Selvkost	-59 637	-55 251	-56 547	-1 296	-2,3 %
Avsetninger, overføringer	20 662	-95 481	-89 117	6 364	7,1 %
Skatt og rammetilskudd	0	0	0	0	0,0 %
Finans	0	87	0	-87	0,0 %
Regnskapsskjema 1B - Drift per område	1 539 124	1 585 617	1 560 749	-24 868	-1,6 %

Tabellen over viser et samlet negativt avvik mellom regulert budsjett og regnskap innenfor rammeområdene på 25,4 millioner kroner (1,6 %). De tjenesteproduserende sektorene (Utdanning og familie, Helse og omsorg, Teknisk, kultur og idrett) har samlet sett ett merforbruk i forhold til regulert budsjett på 36,6 mill. kroner.

Ringerike kommune vedtar budsjettet per sektor og det rapporteres månedlig til Formannskap og Kommunestyret på dette nivået.

Rådmannen har delegert budsjettansvaret for hver sektor til respektive kommunalsjef, og kommunalsjefen delegerer så til hver enhetsleder innenfor sin sektor respektivt budsjett.

Budsjettet følges opp på totalramme per enhet av kommunalsjefene. Det kan derfor være avvik mellom regnskap og budsjett per KOSTRA-art innenfor rammen.

Rådmannen ser at det vil bedre økonomistyringen ved å gjøre flere budsjettjusteringer gjennom året, både innenfor kommunalsjefens ansvarsområde, men også innenfor den enkelte enhet sin budsjettamme for å ha mindre avvik mellom regnskap og budsjett på KOSTRA-art-nivå for hele kommunen. Dette vil ha stort fokus i 2020, blant annet gjennom endring av tidspunkt for rapportering.

Folkevalgte og revisjon

Samlet merforbruk i sektoren var 0,3 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 2,7 %.

- Merutgifter til kontroll og revisjon
- Merforbruk på lønn/godtgjørelser som følge av varaordfører i mer enn 50% stilling

- Mindreforbruk på øvrige møtegodtgjørelser mv.

Administrasjon og fellestjenester

Samlet merforbruk på sektoren var 4,2 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 3,7 %.

- Merforbruk lønn på avd. regnskaps og lønn
- Uinnfridd sparekrav - økt bruk av digitale møteformer og redusere reiseutgifter
- Uinnfridd sparekrav - inntektstap da kommuner trakk seg ut av IT-samarbeid

Strategi og utvikling

Samlet mindreforbruk i sektoren var 11,3 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 25,9 %.

- Planlagte tiltak i forbindelse med rundkjøring USN ikke fullført i 2019
- Lavere innkjøp av konsulenttenester

Utdanning og familie

Samlet merforbruk i sektoren var 21,8 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 3,3 %.

- Høyere utbetalinger av driftstilskudd til private barnehager
- Redusert betaling i barnehage - flere tok i bruk moderasjonsordninger
- Økt spesialpedagogisk hjelp i barnehagene
- Feilbudsjettering enslige mindreårige flyktninger
- Manglende effektivisering i skole og barnehage

Helse og omsorg

Samlet merforbruk i sektoren var 11,1 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 1,6 %.

- Hjemmetjenesten, ambulerende og i bofellesskap
- Økonomisk sosialhjelp
- Drift av sykehjem
- Manglende refusjon ressurskrevende tjenester

Teknisk, kultur og idrett

Samlet merforbruk i sektoren var 3,7 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 2,1 %.

- Driftstilskudd Ringeriksbadet 1 million kroner KS 81/19
- Drift og vedlikehold av kommunale veier
- Utskifting oljetanker som var ført som investering men ble i årsavslutningen omgjort av revisjonen til bruk av driftsmidler

Selvkost

Samlet merforbruk i sektoren var 1,3 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 2,3 %.

- Større avsetninger til fond enn forutsatt og budsjettert på Vann, Avløp, Rens

- Lavere inntekter på byggesaker enn forutsatt og budsjettert

Avsetninger, overføringer

Samlet mindreforbruk i sektoren var 6,4 millioner kroner, et avvik fra årsbudsjett på 7,1 %.

- Lavere utgifter enn budsjettert, til reguleringspremie på KLP pensjon
- Høyere avkastning fra KLP pensjonspremfond
- Noe lavere statlige overføringer for flyktninger/asylsøkere
- Lavere utgifter på FS disposisjonskonto

Regnskapsskjema 2A investering

Investeringsregnskap 2019

De fleste store investeringsprosjektene går over flere år, men det presiseres fra Kommunal- og regionaldepartementet at investeringsbudsjettet er å anse som års-uavhengig på lik linje med driftsregnskapet. I regnskapsmessig forstand skal prosjektene avsluttes årlig. Totalkostnadene for enkelte prosjekter vil være høyere enn det som fremkommer av regnskapet for 2019.

	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr.budsjett	Regnskap i fjor
Regnskapsskjema 2A - investering				
Investeringer i anleggsmidler	571.406.844,62	690.182.048,00	736.080.000,00	519.317.782,78
Utlån og forskutteringer	103.369.047,83	150.000.000,00	100.000.000,00	128.577.800,27
Kjøp av aksjer og andeler	6.261.895,00	7.300.000,00	7.300.000,00	6.792.001,00
Avdrag på lån	30.916.305,00	12.000.000,00	12.000.000,00	57.827.450,00
Dekning av tidligere års udekket	0,00	0,00	0,00	0,00
Avsetninger	27.494.898,54	200.000,00	200.000,00	40.144.729,03
Årets finansierungsbehov	739.448.990,99	859.682.048,00	855.580.000,00	752.659.763,08
Finansiert slik				
Bruk av lånemidler	595.494.885,78	737.896.846,00	690.791.000,00	584.613.510,04
Inntekter fra salg av anleggsmidler	1.288.796,00	0,00	13.500.000,00	370.901,12
Tilskudd til investeringer	0,00	0,00	9.600.000,00	0,00
Kompensasjon for merverdiavgift	74.506.381,39	101.397.000,00	122.189.000,00	60.173.321,87
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	36.989.047,45	8.000.000,00	8.000.000,00	27.475.436,14
Andre inntekter	683.081,59	200.000,00	200.000,00	329.912,51
Sum ekstern finansiering	708.962.192,21	847.493.846,00	844.280.000,00	672.963.081,68
Overført fra driftsregnskapet	888.202,00	888.202,00	0,00	20.847.500,02
Bruk av tidligere års udisponert	0,00	0,00	0,00	0,00
Bruk av avsetninger	29.598.596,78	11.300.000,00	11.300.000,00	58.849.181,38
Sum finansiering	739.448.990,99	859.682.048,00	855.580.000,00	752.659.763,08
Udekket/udisponert	0,00	0,00	0,00	0,00

Totale investeringer har vært høyere i 2019 enn i 2018, men også i 2019 ser vi at det er krevende å opprettholde planlagt framdrift.

Ringerike kommune har nå svært mange investeringsprosjekter, flere av disse hadde i 2019 budsjett på under 5 millioner kroner. Avvik mellom regnskap 2019 og regulert budsjett er på 118,8 millioner kroner.

Overføring til investeringsregnskapet

Det er i 2019 overført 0,8 millioner kroner fra drifts- til investeringsregnskapet mot budsjettert 0,8 millioner kroner.

I tråd med forskrift er 100 prosent av merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer ført i investeringsregnskapet.

Merverdiavgiftskompensasjon på investeringer ble 74,5 millioner kroner, noe som er 26,9 millioner kroner lavere enn forventet i revidert budsjett 2019.

Regnskapsskjema 2B - Investeringsregnskapet

tall i hele tusen

Prosjektnr	Investeringer i anleggsmidler	Regnskap	Regulert	Opprinnelig	Regnskap
		2019	budsjett 2019	budsjett 2019	2018
0040	Oppgradering skoler	3 892	4 236	3 000	2 691
0041	Nytt inventar skoler	4 051	4 829	4 800	4 011
0061	Nytt inventar barnehager	-	-	-	28
0063	Utvivelse/oppgrad barnehager	1 229	1 781	1 000	427
0080	Helse- og omsorgsbygg	1 824	1 974	1 500	1 123
0081	Søndre park belysning	163	-	-	-
0105	Oppgradering og sprinkling Riddergården	710	1 051	4 500	2 053
0115	Energi, inneklima, overvåkning	3 688	4 141	4 000	570
0120	Valgpaviljonger	381	381	-	-
0127	Skaterampe Vang	-	-	-	2
0141	Fellesrådet - Kirkebygg	5 000	5 000	5 000	2 660
0247	Grunneiendommer og skoger	543	614	-	-
0250	Tiltak eiendomsutvikling	358	274	-	275
0258	Elektronisk dørlås sanitærbygg Røsholmstranda	90	100	-	-
0259	Kjøp av eierseksjoner i Ringerike kultursenter	112	-	-	-
0305	Kjøpsavtaler med boligeiere Kilemoen	13 608	13 608	-	-
0401	Aktivitetspark Livbanen	55	127	-	-3
0416	Nytt sak- og arkivsystem ACOS	100	-	-	-
0500	BRR - Biler og redningsverktøy	1 229	3 736	4 000	1 187
0501	Maskinpark	2 377	2 362	2 100	2 392
0530	Ladestasjoner for el-biler	-15	-15	-	15
0700	Datautstyr	3 350	3 837	3 000	2 393
0710	Helse - Pilotprosjekt velferdsteknologi	1 015	108	-	6 356
0720	Helse - Inventar/medisinsk utstyr	3 048	4 155	4 300	3 050
0732	Eiendomsskatt - programvare	1 234	1 541	-	-
0733	Ipads til kommunestyret	507	507	-	-
0751	IKT - Skole	7 570	7 194	7 000	7 914
0761	IKT - barnehage	66	600	600	1 281
0786	Intranett/nettside	-	-	-	605
10001	Ullerål skole med idrettshall	149 920	151 911	158 600	61 195
10002	Hov ungdomsskole med idrettshall	2 394	4 989	5 000	11
10004	Benterud skole	3 025	18 332	4 000	163 671
10006	Heradsbygda omsorgssenter	91 637	133 499	204 600	13 879
10007	Hov vest omsorgsboliger	1 242	1 982	4 400	845
10008	Hov øst omsorgsboliger	9 926	25 719	50 000	6 426
10015	Ringerike legevakt og ambulansesentral	22 875	27 590	50 000	3 840
10017	Bibrannstasjon Nes i Ådal	-	-	-	1 028
10018	Bibrannstasjon Sokna	-	-	-	8 509
10021	Hjelpemiddellager	-	-	-	424
10025	Garantisaker Bygg	296	-968	-	968
10027	Nes skole ny barneskolefløy	993	1 337	5 000	8
10028	Fossveien 7-9 AS	-	-	-	603
10031	Ringerikskjøkken - produksjonskjøkken	4 788	8 336	7 500	164
10032	Ombygging Ringerike rådhus	3 168	7 000	7 000	-
10033	Ombygging Hensmoen	3 881	9 920	-	-
14013	Forsterking Hen - Skårflogan	-230	-230	-	1 142
14015	Trygg skolevei Benterud skole	5 361	2 090	-	13 015
14016	Parkering Austjord	-	-	3 180	54
14017	Infrastruktur Hovsmarkveien og Hov Allé	5 273	-	-	-
14018	Ullerål skole - Trygg skolevei	432	-	-	-
14019	Hønengata nord fellesprosjekt	224	-	-	-
17001	Soveareal barnehage	2 016	2 581	-	1 868
17002	Branntekniske tiltak i Nes samfunnshus	229	700	-	-
17005	FDV-system	-	500	2 500	-
17006	Schjongshallen	6 703	6 698	7 000	1 332
17008	Kjøp av Hensmoveien 19	30 751	30 751	30 000	-
17009	Dampovner barnehager	-	-	1 000	-
17010	Hønefoss barnehage (inventar og oppgradering)	97	500	500	-
19301	Kommunale veier	15 586	15 759	17 000	5 254
19302	Rehabilitering av veibruer	-	-	-	8 097
19402	Sykkelbysatsing	184	2 347	1 000	1 086
15003	Renseanlegg, sanering og vannforsyning Nes i Ådal	-	-	-	-48
15004	Vannverk Nes i Ådal	-	-	-	3 800
15006	Ringerike vannverk	11 659	13 399	-	20 030
15008	Overføringsledning Åsa - Monsrud	34 900	33 821	22 100	14 280

Egenkapital

Kommunens økonomiske handlingsrom er bedret etter tre år med gode netto driftsresultater. Balanseført egenkapital viser 639,3 millioner kroner ved utgangen av 2019. Kommunen velger å lånefinansiere det meste av sine investeringer siden det fremdeles er begrenset med fondsmidler.

Finans

Kommunens finansielle stilling behandles i sin helhet utenfor denne årsrapporten, i sin egen rapport. Etterfølgende fremstilling er således bare hovedlinjene på finansområdet. For detaljert fremstilling henvises det til [finansrapporten](#).

Finansinntekter

Kommunen fikk 25,5 millioner kroner i utbytte fra Ringerikskraft AS i 2019 etter at 2018 var et svært godt år for Ringerikskraft AS. Selskapet ser det som viktig å opprettholde stabil utdeling av utbytte til sine eiere. Det er 2,3 millioner kroner høyere enn budsjettet. I tillegg har kommunen fått ett budsjett av det heleide aksjeselskapet Fossveien 7-9 AS på 2 millioner kroner, som ikke var budsjettet.

Fossefondet hadde i 2019 positiv avkastning på 18,5 millioner kroner. 2019 var ett svært godt år i markedet generelt og for fondet. Det var budsjettet med 7 millioner kroner i avkastning i fondet, og det positive avviket ble på 11,5 millioner kroner. Med et langsiktig perspektiv på avkastningen og en passiv forvaltning, er nok dette ett høyere resultat enn vi kan vente oss alle år, men som kan oppstå.

Utvikling i netto finansutgifter

Mill. kr	Regnskap 2019	3. tertial 2019	2. tertial 2019	1. tertial 2019	Regulert budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Renteinntekter og utbytte	-51,3	-17,5	-29,9	-3,9	-33,4	-31,9	-27,7	-26,5
Gevinst fin. instrumenter	-18,5	-17	-1,5	0,0	-7	0,7	-11,5	-5,7
Sum finansinntekter	-69,8	-34,5	-31,4	-3,9	-40,43	-31,2	-39,2	-32,2
Renteutg., provisjoner m.m	61,4	30,2	19,2	12	54,2	41,6	36,4	30,5
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0,0	0
Avdrag på lån	106,2	40,5	36,7	29	106,2	90,7	74,1	53,2
Sum finansutgifter	167,6	70,7	55,9	41	160,36	132,3	110,5	83,7
Netto finansutgifter	97,8	36,2	24,5	37,1	119,9	101,1	71,4	51,5

Det er betalt renter og avdrag på gjeld med 167,6 millioner kroner og av dette utgjør renteutgifter 61,4 millioner kroner. Det er utgiftsført låneavdrag med 106,2 millioner kroner.

Netto finansutgifter ble 97,8 millioner kroner i 2019. Det er 22,1 millioner kroner lavere enn opprinnelig budsjett. Dette skyldes i hovedsak positiv avkastning på Fossefondet med 18,5 millioner kroner. i tillegg til økte renteinntekter og utbytte fra Ringerikskraft og Fossveien.

Det bemerkes at det for 4. kvartal 2019 ble det trukket og bokført kreditrenter på til sammen 5,2 millioner kroner på to konti innenfor konsernstrukturen. Det skyldes en inkurie fra banken, da renter skal beregnes samlet for alle konti innenfor konsernstrukturen. Dette påvirker ikke bunnlinjen på finansinntekter, men vil presentasjonsmessig vise renteinntekter for høyt og rentekostnader for lavt med dette beløpet. Vi har imidlertid ført rentene etter bruttoprinsippet, da dette også er slik banken har

innrapportert dette til myndighetene. Men det er slik vi vurderer det ingen reell rentekostnad som Kommunen skal ha i sitt regnskap.

Finanskostnader for øvrig ble noe høyere enn budsjettert, noe som skyldes renteutgifter på startlån.

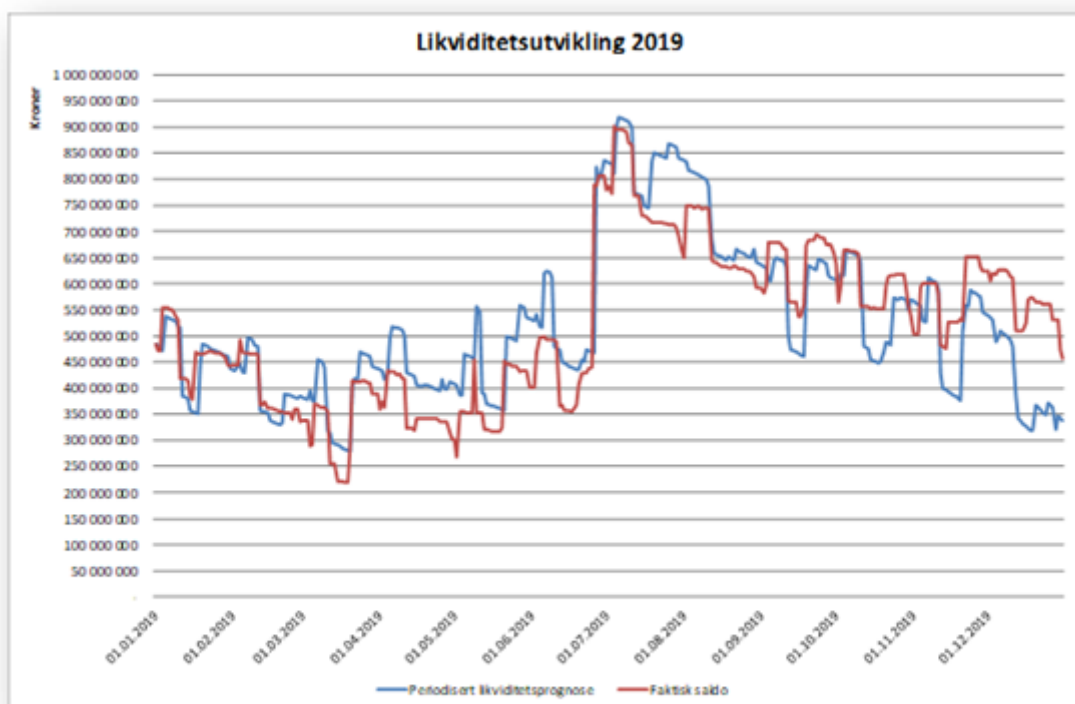
Utvikling i likviditet

Grafen nedenfor viser saldo på kommunens konsernkonto gjennom året.

Som grafen viser, økte likviditeten kraftig i slutten av juni da årets største låneopptak til investeringer ble foretatt. Deretter ble likviditeten redusert i takt med bruk av lånemidler inntil det ble foretatt nye låneopptak.

Periodisert likvidetsprognose er den samme som 2. tertial, og avviket skyldes i hovedsak lavere bruk av lån etter forsinket investeringsfremdrift. I tillegg bel det gjort ett større opptak av startlån på 50 millioner kroner mot slutten av året.

Den faktiske likviditetsutviklingen har ligget litt under prognosen frem til begynnelsen av september for så å forsterke seg.

Kommunens likviditetsgrad 1 er på 3,2. Dette er en økning fra 2018, der likviditetsgraden var på 2,7. Dette viser at kommunens kortsiktige soliditet er god, og at man har en god evne til å betale kortsiktige forpliktelser. Man ønsker her ett tall over 2, og det har Ringerike Kommune hatt de siste årene.

Også likviditetsgrad tre er tilfredsstillende for Ringerike Kommune, med 1,6 i 2019 og 1,5 i 2018. Målet her er 0,33, og viser at Kommunen har god evne til å betale den kortsiktige gjelden med umiddelbare tilgjengelige midler.

Begge disse likviditetsgradene, sammenholdt med den faktiske likviditetsutviklingen vist ovenfor, indikerer at Kommunen det siste året har hatt en god likviditet.

Trekkrettigheten ble ikke benyttet i 2019, fordi likviditeten ble bedre enn budsjettet.

Utvikling i langsiktig finansiell aktiva

Ved utgangen av 2019 var Fossefondets markedsverdi 158 millioner kroner. Årets avkastning har vært meget god, med 12,68 prosent. Avkastningen utgjorde i beløp kroner 18,5 millioner kroner, som er 2,5 ganger så høyt som budsjettet avkastning på 7 millioner. Det bemerkes at dette i hovedsak er en urealisert avkastning. Realisert avkastning var på 4,5 millioner kroner, og kommer av endringer i porteføljens sammensetting.

Starten av 2020 har vært turbulent grunnet den pågående Korona epidemien. Dette har også i årets første tre måneder vist seg i Fossefondet. Markedsverdien er pr. 11.03.2020 på 146,4 millioner kroner, som viser ett urealisert tap på 11,6 millioner kroner. Det tilsvarer - 6,74 % i år. Vår forvalter Industrifinans følger situasjonen nøye, og kommer jevnlig med sine markeds kommentarer knyttet til denne situasjonen. De mener imidlertid at porteføljen er bredt diversifisert med en betydelig andel solide selskaper med lav gjeld. Porteføljens rentedel består i all hovedsak av rentepapirer med god kredittkvalitet. Totalt sett har porteføljen lav eksponering mot sektorene som er mest rammet som reise, fly og olje/materialer. De mener derfor at porteføljen er godt rustet til å stå igjennom markedsturbulensen vi nå er inne i, noe vi støtter oss til.

Fondets kostpris på 141,5 millioner kroner er fortsatt i behold.

Utvikling i gjeldsporteføljen

Tabellen nedenfor gir en oversikt over utviklingen i kommunens gjeldsportefølje i 2019. Den viser at alle typer lånegjeld har økt i 2019.

(Beløp i mill. kroner)	Investeringsgjeld	Startlån	Samlet gjeldsportefølje
Per 31.12.2018	2 072,3	293,9	2 366,2
Årets avdrag	106,2	11,0	117,2
Ekstraordinære avdrag	-	19,9	19,9
Årets låneopptak	453,1	150,0	603,1
Per 31.12.2019	2 419,2	413,0	2 832,2

(Startlån fra Husbanken er lån til videreformidling til kommunens innbyggere.)

Årets låneopptak på 453,1 millioner kroner til investeringsformål ble tatt opp i juni og november 2019, ett lån på 360 millioner kroner til ikke-gebyrfinansierte investeringer og ett lån på 93,1 millioner kroner til gebyrfinansierte investeringer. Begge lånene ble inngått hos KLP Banken til flytende rentebetingelser. Faktisk låneopptak ble mindre i 2019 enn vedtatt låneramme.

Kommunen fikk i 2019 innvilget til sammen 150 millioner kroner til startlån i husbanken.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over utviklingen i kommunens ubrukte lånemidler for 2019:

Ubrukte lånemidler				
(Beløp i mill. kroner)	Ikke-gebyrfinansiert	Gebyrfinansiert (VAR)	Startlån	Totalt
Per 31.12.2018	67,6	98,5	8,6	174,7
Årets låneopptak	360,0	93,1	150,0	603,1
Årets bruk av lån	337,9	154,2	103,4	595,5
Per 31.12.2019	89,7	37,4	55,2	182,3

Ubrukte lånemidler til investeringer og startlån er ved utgangen av året samlet på totalt 182,3 millioner kroner.

Internkontroll

Ringerike kommunes kvalitetssystem skal bidra til kontinuerlig forbedring og økt kvalitet i tjenester og oppgaveutførelse, og ivareta kravene om internkontroll.

Kvalitetssystemet er to-delt. Den ene delen inneholder all styrende dokumentasjon som kommunens ledelse og medarbeidere må følge for å kunne utøve sitt arbeid på en sikker og effektiv måte, og i tråd med lovgivningen. Den andre delen inneholder kommunens felles prosesser og verktøy for forbedring, risikostyring og avvikshåndtering, samt beskrivelser og krav til hvordan kommunens ledelse følger opp kvalitetsarbeidet og internkontrollen i organisasjonen.

Viktige resultater

- Innført bruk av virksomhetsplaner på enhetsnivå for å synliggjøre og knytte sammen den enkelte enhets delmål og tiltak med kommunens og egen sektors målsettinger
- Dokumentert og implementert kommunens systematisk arbeid med kvalitet
- Innført felles risikostyringsprosess og avvikshåndteringsprosess
- Innført ny struktur for kommunens styrende dokumentasjon for å legge til rette for standardisering og deling av felles rutiner, skjemaer og vedlegg
- Videreutviklet og dokumentert kommunens systematiske arbeid med helse, miljø og sikkerhet. Implementeringsarbeidet fortsetter i 2020.
- Utviklet sjekklister for egnevaluering av kvalitets- og HMS- arbeid på enhetsnivå

Utfordringer

Det er fortsatt mangler i kommunens styrende dokumentasjon innen de fleste sektorer. Det vil i 2020 jobbes videre med utarbeidelsen av dette og fortsette fokuset på standardisering og felles styrende dokumentasjon innenfor den enkelte sektor og tjenesteområde. Arbeidet med implementering av våre felles prosesser vil også jobbes videre med.

Integreringen av enhetens virksomhetsplan med kommunens digitale rapporteringssystem Framsikt er ikke optimal. Det vil i 2020 jobbes videre sammen med leverandør slik at målformuleringer og tiltak på enhetsnivå kan rapporteres effektivt gjennom Framsikt.

Det er behov for bedre kommunikasjon, samhandling og samarbeid om kvalitetsarbeidet og internkontrollen på tvers av sektorer. Det vil derfor i 2020 innføres et tverrsektorielt kvalitetsnettverk som skal arbeide for å bedre dette.

Etikk

I 2019 ble det gjennomført en forvaltningsrevisjon i Ringerike kommune med etikk som tema. Det ble gjennomført en spørreundersøkelse blant alle ansatte. Resultatene fra undersøkelsen var positive. Blant annet svarte 89% av de ansatte at de har kjennskap til at kommunen har etiske retningslinjer og av disse mener 92% at de kjenner eller delvis kjenner innholdet i retningslinjene og at retningslinjene er relevante, konkrete, oversiktlige og forståelige.

Etikk er jevnlig et tema i lederutviklingen, men også på samlinger med vernetjenesten blir etiske retningslinjer tatt opp og benyttet i ulike sammenhenger. Videre var Etikk eget tema på opplæringen for nye folkevalgte 31.10.2019.

Åpenhet, ytringskultur og varsling er tema kommunen har stor oppmerksomhet på. I revisjonsrapporten fremkommer det at 84 % av de ansatte i Ringerike kommune opplever at sin leder praktiserer åpenhet og 74 % av alle ansatte opplever at det er en åpen ytringskultur i kommunen. Dette indikerer at mange ansatte opplever stor grad av åpenhet. Det må likevel arbeides kontinuerlig for å sikre en stor grad av åpenhet og trygghet for ytre seg.

I 2019 har varsling vært tema i mange sammenhenger. Det har vært arbeidet aktivt med at det skal være trygghet for å varsle om kritikkverdige forhold. Dette arbeidet gir resultater og kommunens varslingssekretariat erfarer en økning i antall varslingsaker. Det er også igangsatt et arbeid med å vurdere et elektronisk system for varsling, og vi er i dialog med aktuelle leverandører. Dette vil gi oss bedre oversikt over varslingsaker som oppstår på ulike nivå i kommunen. Det vil også i større grad gi enklere mulighet for anonym varsling.

Mangfold og likestilling

Mangfold og likestilling er forankret i Ringerike kommunes arbeidsgiverpolitikk og i vår lokale lønnspolitikk. Kommunen ønsker et mangfoldig arbeidsmiljø. I rekrutteringsprosesser oppfordres derfor kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig av alder, kjønn, etnisitet og funksjonsnedsettelse.

I Ringerike kommune er en stor andel ansatte kvinner, 79 %. Dette nivået har vært tilnærmet det samme de siste årene, se tabell. Når det gjelder fordeling mellom kvinner og menn i ledende stillinger har kommunen en overvekt av kvinner, dette gjelder på alle nivå og gjenspeiler sammensetningen for øvrig.

Kjønnsfordeling	31.12.19	31.12.18	31.12.17	31.12.16
Antall årsverk	1876	1853	1784	1763
Antall ansatte	2292	2290	2239	2380
Antall kvinner	1819	1825	1801	1847
Prosentvis andel kvinner	79%	80 %	80 %	78 %
Antall menn	473	465	438	533
Prosentvis andel menn	21%	20 %	20 %	22 %
Antall kvinner i høyere stillinger	6	6	6	6
%-andel kvinner i høyere stillinger	66%	60 %	67 %	67 %
Antall menn i høyere stillinger	3	4	3	3
%-andel menn i høyere stillinger	34%	40 %	33 %	33 %

Høyere stillinger = kommuneoverlegen, kommuneadvokaten, kommunalsjefer og rådmann

Ledergrupper	Kvinner	% andel	Menn	% andel	Totalt
Kommunalsjefer	5	83,33	1	16,67	6
Ledere	17	65,38	9	34,62	26
Barnehagestyrere	10	90,90	1	9,10	11
Rektorer	9	69,23	4	30,76	13
Avdelingsledere	80	78,43	22	21,57	102
Fagledere	5	83,33	1	16,67	6

I Ringerike kommunes lønnspolitikk er det nedfelt at det skal være likelønn. Lønnsstatistikken viser at det er tilnærmet likelønn på de fleste stillingskategorier. Det er likevel en generell trend at menn ligger noe over kvinner. Forskjellene er i mange tilfeller marginale, men det er likevel grunn til å ha spesiell oppmerksomhet på dette i forbindelse med lønnsfastsettelse og i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger.

Stillingsgruppe	Gj.sn lønn kvinner	Gj.sn lønn menn
Assistenter	368 191	377 651
Fagarbeidere/hjelpepleiere	423 288	430 037
Sykepleier 3 årig	497 881	506 545
Adjunkt	534 430	533 409
Rådgivere	599 509	610 588
Avdelingsledere	620 520	633 666
Ledere/rektorer	706 388	755 142
3 årig høgskoleutdanning	507 187	521 785
5 årig høgskole	574 340	579 885

Hønefoss, 8.mai 2020

Tore Isaksen, Rådmann